

ستانِ کَریم

با ترجمه و آرگان

متبرجم و آرگان:
کاوش روحی برندق
محمدتی فیاض بخش

الدُّعَاءُ عِنْدَ أَخْذِ الْمُصْحَفِ

عَنْ مَوْلَانَا الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا كِتَابُكَ الْمُنَزَّلُ مِنْ عِنْدِكَ
عَلَى رَسُولِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ)،
وَكَلامُكَ النَّاطِقُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ، جَعَلْتَهُ وَهَادِيًا
مِنْكَ إِلَى خَلْقِكَ، وَحَبْلًا مُتَّصِلًا فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ عِبَادِكَ.
اللَّهُمَّ إِنِّي نَشَرْتُ عَهْدَكَ وَكِتَابَكَ؛ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَظْرِي
فِيهِ عِبَادَةً، وَقِرَاتِي فِيهِ فِكْرًا، وَفِكْرِي فِيهِ اعْتِبَارًا،
وَاجْعَلْنِي مِمَّنِ اتَّعَظَ بِبَيَانِ مَوَاعِظِكَ فِيهِ، وَاجْتَنَبَ
مَعَاصِيكَ، وَلَا تَطْبَعْ عِنْدَ قِرَاتِي عَلَى سَمْعِي، وَلَا تَجْعَلْ
عَلَى بَصَرِي غِشَاوَةً، وَلَا تَجْعَلْ قِرَاتِي قِرَاءَةً لَا تَدْبُرُ فِيهَا،
بَلْ اجْعَلْنِي أَنْتَدْبُرُ آيَاتِهِ وَأَحْكَامَهُ وَاخِذَا بِشَرَائِعِ
دِينِكَ؛ وَلَا تَجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ عَقْلَةً، وَلَا قِرَاتِي هَذْرًا،
إِنَّكَ أَنْتَ الرَّءُوفُ الرَّحِيمُ.

(بحار الانوار، جلد ۸۹، صفحہ ۲۰۶)

دعای پیش از تلاوت قرآن

از امام صادق علیه السلام

خداوندا! گواهی می‌دهم که این همان کتابی است که از سوی تو بر پیامبرت، حضرت محمد بن عبدالله (که درود و رحمت بر او و خاندانش باد) نازل شده و (گواهی می‌دهم که) سخن‌گویای توست که بر زبان پیامبرت جاری شده؛ تو قرآن را از سوی خویش راهنمایی برای خلق و (آن را) ریسمانی همواره متصل میان خود و بندگانت قرار داده‌ای.

بارخداایا! من فرمان و کتابت را گشودم؛ اینک خداوندا! نگاهم را به آن، عبادت و خواندنم را، همراه با اندیشه و تفکر را در باره آن، مایه عبرت قرار ده، و مرا از جمله کسانی قرار ده که از میان اندرزهایت در آن، پند گرفته و از نافرمانی هایت، دوری جسته‌اند. (خداایا!) هنگام تلاوت و خواندنم، برگوشم مُهرمزن و بردیدگام پرده میفکن و تلاوتم را تلاوتی که در آن اندیشه نباشد، قرار ده؛ بلکه مرا توفیق عنایت فرما تا در آیات و دستوراتش بیندیشم و به قوانین و مقررات دینت، پایبند و عامل باشم. و (درخواست می‌کنم که) نگاهم را به آن، مایه غفلت و تلاوتم را، بیپرده قرار دهی؛ که تو همان مهربان و بخشایشگری.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ❶

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ❷ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ❸

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ❹ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

❺ أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ❻ صِرَاطَ الَّذِينَ

❽ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ❿

الله: معبود یکتا، خداوند. الرَّحْمَنِ: مهرگستر، صاحب رحمت گسترده به همه آفریده‌ها. الرَّحِيمِ: مهربان، صاحب رحمت ویژه به مؤمنان. الْحَمْدُ: سپاس و ستایش. رَبِّ: مالک مدبر. يَوْمِ الدِّينِ: روز جزا؛ روز [ظهور حقیقت] دین. إِيَّاكَ نَعْبُدُ: فقط تو را می‌پرستیم. إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ: تنها از تو یاری می‌طلبیم. أَهْدِنَا: ما را هدایت فرما. الصِّرَاطَ: راه روشن و بدون انحراف. الْمُسْتَقِيمَ: راست، معتدل، استوار. أَنْعَمْتَ: نعمت دادی، اکرام نمودی. الْمَغْضُوبِ: مورد خشم قرار گرفته. الضَّالِّينَ: گمراهان.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْم ﴿۱﴾ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا

رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿۲﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ

وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿۳﴾ أُولَئِكَ

عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿۴﴾

ذَلِكَ: اسم اشاره به دور و در اینجا برای اشاره به عظمت کتاب الهی است.
 الْكِتَابُ: قرآن. رَبِّ: تردید، شك. هُدًى: مایه هدایت. لِّلْمُتَّقِينَ: برای تقوا
 پیشگان، پرهیزگاران. مِمَّا: از آنچه (ترکیب من+ما). يُوقِنُونَ: یقین دارند، باور
 دارند. هُدًى: هدایتی. الْمُفْلِحُونَ: رستگاران.

سَوَاءٌ: یکسان است.

عَانَدَرْتَهُمْ: هشدارشان دهی.

خَتَمَ: مهرزده است.

غِشَاوَةٌ: پرده.

يُخَادِعُونَ: فریب می دهند.

مَا يَشْعُرُونَ: درک نمی کنند، نمی فهمند.

السُّفَهَاءُ: نابخردان.

لَقُوا: برخورد کنند، دیدار کنند.

حَلَوًا: تنها شوند، خلوت کنند.

مُسْتَهْزِئُونَ: تمسخر و ریشخند کنندگان.

وَيَمُدُّهُمْ: یاری می کند؛ فرصت و مهلت می دهد.

طُغْيَانِهِمْ: تجاوزگری شان.

يَعْمَهُونَ: [در حالی که] سرگردانند؛ کوردلند.

اشْتَرَوْا: خریدند.

مَا رَجَحَتْ: سود نیاورد، سود نکرد.

تِجَارَتُهُمْ: داد و ستدشان.

مُهْتَدِينَ: راه یافتگان، هدایت شدگان.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾ خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَأَمَّنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَأَمَّنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾ إِلَّا أَنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَأَمِنُوا كَمَا ءَأَمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا ءَأَمَنَ السُّفَهَاءُ إِلَّا أَنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَأَمَنُوا قَالُوا ءَأَمَّنَا قَالُوا ءَأَمَّنَا وَإِذَا حَلَوُا إِلَىٰ شَيْطَانِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٤﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

اسْتَوْقَدَ نَارًا: آتشی برافروخت.

أَضَاءَتْ: روشن کرد.

مَا حَوَّلَهُ: پیرامونش.

ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ: خداوند نور آنان

را از بین برد.

صُمُّ: کرها.

بُكْمٌ: گنگ ها، لال ها.

عُمَى: کورها.

صَيِّبٌ: گبار، باران تند.

أَصَابِعُهُمُ: انگشتانشان.

ءَاذَانِهِمُ: گوش هایشان.

الصَّوَاعِقُ: صدای شدید صاعقه ها.

حَذَرَ الْعَوْتِ: از بیم مرگ.

يَكَادُ: نزدیک است.

يَخْتِطِفُ: برپاید، خیره کند.

كَلَّمَ: هرگاه.

أَضَاءَ لَهُمْ: برای آنان روشن کند.

مَسَّوْا فِيهِ: در پرتو آن راه می روند.

أَظْلَمَ: تاریک کند.

لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ: قطعاً خداوند گوش

آنان را از بین ببرد.

فِرَاشًا: بستر [گسترده].

بِنَاءً: سقف [برافراشته].

الشَّمْرَاتِ: انواع میوه ها.

أَنْدَادًا: همتایان.

شُهَدَاءَكُمْ: گواهانانتان.

وَقُودٌ: سوخت، آتش افروز، هیزم.

الْحِجَارَةُ: سنگ؛ بُت.

أُعِدَّتْ: آماده شده است.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ

مَا حَوَّلَهُ وَذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَّهُمْ فِي ظُلْمٍ لَا

يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ صُمُّ بَكُمْ عُمَى فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ

يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي ءَاذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ

الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يُخْطِفُ

أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ

عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ

إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا

رَبَّكُمْ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ

تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ

بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا

لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِنَّ

كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ

مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ

صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ

الَّتِي وَفُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

جَنَاتٍ: بهشت‌ها، بوستان‌های انبوه از درخت.

رَزُقُوا: به آن‌ها روزی داده شود.

أَتُوا بِهِ: برای آنان آورده شود.

لَا يَسْتَحِبُّ: شرم نمی‌کند.

بِعُوضَةٍ: پشه‌ای.

فَمَا فَوْقَهَا: فراتر از آن [در بزرگی؛ در کوچکی].

الْفَاسِقِينَ: نافرمانان، حريم شکنان.

يَنْقُضُونَ: می‌شکنند.

مِيثَاقِهِ: پیمان استوار بر عهد الهی.

أَنْ يُوصَلَ: آن‌که پیوند خورد.

الْحَاسِرُونَ: زبان‌کاران.

اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ: به [آفرینش]

آسمان پرداخت؛ [جهت تدبیر امور]

بر آسمان احاطه و استیلا یافت.

فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ: پس آسمان‌ها

را به صورت هفت‌گانه سامان داد،

متعادل کرد.

وَيَسِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنْ هُمْ

جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا

مِنْ ثَمَرَةٍ رَزَقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا

بِهِ مُتَسَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا

خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِبُّ أَنْ يُضْرَبَ مَثَلًا

مَا **بِعُوضَةٍ فَمَا فَوْقَهَا** فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَيَعْلَمُونَ

أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ

مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي

بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا **الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾** الَّذِينَ

يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ

مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ **يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ**

أُولَئِكَ هُمُ **الْمُخْسِرُونَ ﴿٢٧﴾** كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ

وَكَنتُمْ **أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ**

يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَ

لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ **اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ**

فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

جَاعِلٌ: گمارنده؛ آفریننده.

يَسْفِكُ الدِّمَاءَ: خون‌ها بریزد.

نُسِجٌ: تورا از نقص‌ها منزّه می‌کنیم.

يَحْمَدُكَ: با ستایش تو.

نُقِدِّسُ لَكَ: تورا به پاکی [از هرگونه

نقص] یاد می‌کنیم.

عَرَضُهُ: آنان را عرضه کرد.

أَنْبِئُونِي: به من خبر دهید.

هَؤُلَاءِ: اینان.

سُبْحَانَكَ: پاک‌خدایی تو!

مَا تُبْدُونَ: آنچه آشکار می‌کنید.

مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ: آنچه پنهان

می‌کردید.

أَبِي: سرپیچی کرد، سرباز زد.

كَلَّا: بخورید، بهره ببرید.

رَعَدًا: گوارا؛ فراوان.

فَأَرْهَمَهَا: پس آن دورا به لغزش کشانید.

اهبطوا: فرود آید.

مُسْتَقَرًّا: قرارگاه.

مَتَاعًا إِلَىٰ جَنِّينَ: بهره‌مندی تا مدتی

معین [کوتاه].

فَتَلَقَّى: فراگرفت، دریافت کرد.

فَتَابَ عَلَيْهِ: خداوند به او بازگشت،

رو کرد، توبه‌اش را پذیرفت.

التَّوَابُ: بسیار توبه‌پذیر.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا

أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ

بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿۳۲﴾ وَعَلَّمَ

ءَادَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَأِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي

بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۳۳﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ

لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿۳۴﴾

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ

أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ

مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿۳۵﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَأِكَةِ

اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ

الْكَافِرِينَ ﴿۳۶﴾ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا

مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَكُنَا

مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۳۷﴾ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا

كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ

فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ جَبِينٍ ﴿۳۸﴾ فَتَلَقَّى ءَادَمُ مِنْ

رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿۳۹﴾

يَأْتِيَنَّكُمْ: نزد شما بیاید.

إِيَّايَ فَارْهَبُونِ: بنا براین تنها از من بیم داشته باشید.

أَوَّلَ كَافِرٍ: اولین کافر [از میان اهل کتاب: از میان قوم خود].

وَلَا تَسْتُرُوا: نفروشید.

ثَمَنًا قَلِيلًا: به بهای کم.

وَلَا تَلْبِسُوا: میامیزید، مشتبه نسازید.

تَكْتُمُوا: [در اصل «لَا تَكْتُمُوا»] پنهان نکنید.

ءَاتُوا: بپردازید.

وَارْكَعُوا: رکوع کنید: نماز به جای آورید.

تَتَسَوَّنَ: فراموش می کنید.

تَتَلَوْنَ: [حال آن که] می خوانید.

اسْتَعِينُوا: یاری جویید.

لَكَبِيرَةٍ: بسیار گران و سخت است.

يُظُنُّونَ: یقین و باور دارند؛ گمان می برند؛ امید دارند.

مُلَاقُوا رَبَّهُمْ: پروردگارشان را دیدار خواهند کرد.

فَضَّلْتُكُمْ: شما را برتری دادم.

لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا: هیچ کس نمی تواند به نفع کسی بر خلاف حق داوری کند.

لَا تَجْزِي: دفع نمی کند.

نَفْسٌ: کسی.

شَيْئًا: چیزی را، مجازاتی را.

عَدْلٌ: تاوان؛ عوض، بدل.

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣١﴾ يٰٓبَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٣٢﴾ وَعَامِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرُّكُوعِ ﴿٤٣﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾ وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾ يٰٓبَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

تَجْنِبْنَاكُمْ: شما را رها نیدیم.

يَسْأَلُونَكَ سُوءَ الْعَذَابِ: پیوسته بر شما عذاب ناگوار و شکنجه سخت تحمیل می کردند.

يَسْتَحْيُونَ: زنده نگاه می داشتند.

بَلَاءٌ: آزمونی.

فَرَقْنَا بِكُمْ: برای [نجات] شما شکافتیم.

اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ: گوساله را [به خدایی] گرفتید.

الْفُرْقَانَ: جداکننده [بین حق و باطل].

بارئکم: آفریدگارتان.

فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ: [گوساله پرستان از میان] خودتان را بکشید.

تَابَ عَلَيْكُمْ: بر شما بازگشت و رو کرد، توبه شما را پذیرفت.

التَّوَابُ: بسیار توبه پذیر.

جَهَنَّمَ: آشکارا.

الصَّاعِقَةُ: رعد و برق.

ظَلَّلْنَا: سایه گستر کردیم.

الْعَمَاءُ: ابرها.

الْمَنَ: ترنجبین، نوعی ماده شیرین عسل گونه.

السَّلْوَى: پرندۀ ای مخصوص،

بلددرجین.

وَأَذِّنْ لِكُلِّ مَجْنُونٍ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٩﴾ وَأَذِّنْ لِكُلِّ يَكُمُ الْبَحْرَ فَأَمْجِنِكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٢٠﴾ وَأَذِّنْ لِكُلِّ مَوْسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٢١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٢﴾ وَأَذِّنْ لِكُلِّ مَوْسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٢٣﴾ وَأَذِّنْ لِكُلِّ مَوْسَىٰ لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٤﴾ وَأَذِّنْ لِكُلِّ مَوْسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهَنَّمَ فَاخَذْتُمْ الصَّاعِقَةَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْعَمَاءَ وَانزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمْنَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٢٧﴾

الْقَرْيَةِ: شهر.

رَعْدًا: گوارا، فراوان.

حِطَّةً: [خدایا، گناهان ما را] فروریز.

بَدَلٌ: جایگزین کردند.

رَجْزًا: عذاب.

اسْتَسْقَى: آب طلبید.

فَانفَجَرَتْ: پس جوشید.

عَيْنًا: چشمه.

مَشْرَبَهُمْ: آبشخور خود.

لَا تَعْمُرًا: سرکشی مکنید، فساد و

تباهی نکنید.

بَقْلِيهَا: سبزی اش.

قَتَائِيهَا: خیارش.

فُومِهَا: سیرش؛ گندم اش.

بَصَلِيهَا: پیازش.

اتَّسَبَدَلُونُ: آیا می خواهید جایگزین

سازید؟

أَدْنَى: پست تر.

أَهْبِطُوا: درآید، وارد شوید.

مِصْرًا: شهر بزرگ [بیت المقدس]؛

کشور مصر.

بَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ: بازگشتند در

حالی که مورد خشم خدا قرار گرفتند،

سزاوار خشم خدا گردیدند.

عَصَاؤًا: نافرمانی کردند.

كَانُوا يَعْتَدُونَ: تجاوزگری می کردند.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَلَكُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ

رَعْدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ

خَطَايَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿۵۸﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا

قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

رَجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿۵۹﴾ وَإِذْ

اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ

فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ

أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا

تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿۶۰﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ

نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا

تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقَتَائِيهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِيهَا

وَبَصَلِيهَا قَالَ اتَّسَبَدَلُونُ الَّذِي هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي هُوَ

خَيْرٌ أَهْبَطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ

عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ

الَّذِينَ بَغِيَ الْحَقُّ ذَلِكُمْ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿۶۱﴾

الَّذِينَ هَادُوا: کسانی که یهودی شدند.

الضَّالِّينَ: پیروان آیینی بر ساخته از آموزه های زرتشتی، یهودیت و حزانیه؛ معتقدان به تأثیر ستارگان در خیر و شر؛ فرشته پرستان.

أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ: از شما پیمان گرفتیم.

تَوَلَّيْتُمْ: روی برتافتید، سر باز زدید.

الْحَاسِرِينَ: زیان کاران.

اعْتَدُوا: تجاوز کردند.

السَّبَبِ: شنبه.

قِرْدَةً: بوزینگان.

خَاسِبِينَ: خوار و طرد شده.

نَكَالًا: عقوبتی که مایه عبرت دیگران گردد.

لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا: برای معاصرانشان.

مَا خَلَقَهَا: آیندگانشان.

أَتَّخَذْنَا هُزُؤًا: آیا ما را به تمسخر می گیری؟

فَارِضٌ: پیر که باردار نشود.

بِكُرٍّ: کم سال که نزاییده باشد.

عَوَانٌ: میان سال.

صَفْرَاءٌ: زرد.

فَاقِعٌ: برزنگ و یک دست.

تَسْرًا تَاظِرِينَ: آن [کاو، با صفای رنگش] بینندگان را شاد می کند.

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصْرَى وَالصَّبِيْنَ مَنْ ءَامَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صٰلِحًا فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢١﴾ وَاذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمْ الطُّورَ خُذُوا مَا ءَاتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِيْنَ اَعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خٰسِيْنَ ﴿٢٤﴾ فَجَعَلْنٰهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلَقَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٥﴾ وَاذْ قَالِ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ اِنَّ اللّٰهَ يٰمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوْا بَقْرَةً قَالُوْا اَتَّخَذْنَا هُزُوًا قَالِ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ﴿٢٦﴾ قَالُوْا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالِ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بَكْرٌ عَوٰنٌ بَيْنَ ذٰلِكَ فَاَفْعَلُوْا مَا تُوْمَرُوْنَ ﴿٢٧﴾ قَالُوْا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهٰٓءَا قَالِ اِنَّهٗ يَقُوْلُ اِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَآءٌ فَاقِعٌ لَوْهٰٓءَا تَسْرًا تَاظِرِيْنَ ﴿٢٨﴾

ذَلُولٌ: رام، فرمانبر.

ثُبَيْرٌ: شیار کند، شخم زند.

وَلَا تَسْقَى الْحَرْثَ: و نه کشتزار را آبیاری کند.

مُسَلَّمَةٌ: سالم، تندرست.

لَا شَيْءَ فِيهَا: لکه و رنگ مخالف زمین در آن نیست، یک رنگ است.

فَأَذَاتُمْ: به ستیزه پرداختید؛ به گردن یکدیگر انداختید.

أَضْرَبُوهُ بِبَعْضِهَا: بدن مقتول را به بخشی از گاو ذبح شده بزنید، بخشی از بدن گاو را به بدن مقتول بزنید.

فَسَتَّ: سخت شد.

يَتَفَجَّرُ: می جوشد.

فَرِيقٌ: گروه.

يُحْرِفُونَهُ: آن را تغییر می دهند؛ معنای آن را دگرگون می کردند.

عَقَلُوهُ: دریافته بودند.

لَقُوا: روبه رو شوند، برخورد کنند.

خَلَا: خلوت کنند، تنها شوند.

﴿۲﴾ حزب ۲

أُحَدِّثُونَهُمْ: آیا برای آنان بازگو می کنید؟ آیا با آنان در میان می گذارید؟

فَتَحَّ: آشکار کرده، بیان کرده است.

لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ: تا با استناد به آن علیه شما احتجاج و استدلال کنند.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهَ عَلَيْنَا

وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿۷۰﴾ قَالَ إِنَّهُ وَيَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ

لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقَى الْحَرْثَ مُسَلَّمَةً لَا شَيْءَ

فِيهَا قَالُوا لَنْ جِئْت بِالْحَقِّ فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ

﴿۷۱﴾ وَإِذْ قَاتَلْتُمْ نَفْسًا فَاذْرَعْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجُ مَا

كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿۷۲﴾ فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ

يُحِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿۷۳﴾

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ

أَوْ أَشَدَّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ

وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقِقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا

يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۷۴﴾

﴿۷۵﴾ أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ

يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحْرِفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ

وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿۷۶﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا

خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ

عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۷۷﴾

يُسِرُّونَ: پنهان می‌کنند.

يُعْلِنُونَ: آشکار می‌کنند.

أُمِّيُونَ: بی‌سوادان.

أَمَانِي: سخنان دروغین؛ خیالات و

آرزوهای باطل.

وَيْلٌ: وای؛ هلاکت و مرگ.

لَيْسْتُمْرًا: تا بفروشند؛ تا به دست

آورند.

تَمَنَّا: بهما.

لَنْ تَمَسَّنَا: هرگز به ما نمی‌رسد.

أَيَّامًا مَعْدُودَةً: چند روزی مختصر.

أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا: آیا از خدا

پیمان گرفته‌اید؟

بَلَى: هرگز چنین نیست، بلکه...

أَحَاطَتْ: فراگرفت.

أَصْحَابُ النَّارِ: همدمان، ملازمان

آتش [جهنم].

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ: از

بنی اسرائیل پیمان گرفتیم.

ذِي الْقُرْبَى: نزدیکان، خویشاوندان.

قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا: با مردم با

خوش‌زبانی سخن بگویید؛ به نیکی

معاشرت کنید.

تَوَلَّيْتُمْ: روی برتافتید، سر باز زدید.

مُعْرِضُونَ: روی‌گردانان.

أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

﴿٧٧﴾ وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّ

هُمْ إِلَّا يُظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ قَوْلِ الَّذِينَ يَكْتُوبُونَ الْكِتَابَ

بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَيْسَتْرًا

بِهِ تَمَنَّا قَلِيلًا قَوْلِ هُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ

وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا

النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا

فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ زَا مَرَّ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا

تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ

بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا

خَالِدُونَ ﴿٨١﴾ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا

مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ

إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا

لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الزَّكَاةَ

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ: از شما پیمان محکم
گرفتیم.

لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ: خون همدیگر
را نریزید.

فَرِيقًا: گروه.

تَطَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ: ضد آنان با یکدیگر
همدست می شوید.

يَأْتوكُمْ: به نزد شما آیند.

أَسَارِي: اسیران، در بندشدگان جنگی.

تُقَادُوهُمْ: در برابر پرداخت فدیة آنان
را آزاد می کنید.

خِزْيٌ: خواری، رسوایی.

يُرَدُّونَ: بازگردانده می شوند.

اشْتَرَوْا: خریدند.

فَلَا يُخَفَّفُ: کاسته نمی شود.

فَقَيْنَا: پشت سر هم و یکی پس از
دیگری فرستادیم.

الْبَيِّنَاتِ: دلایل روشن؛ معجزات.

أَيَّدْنَاهُ: او را تأیید و یاری کردیم.

رُوحَ الْقُدُّسِ: روح بسیار پاک؛ جبرئیل.

مَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ: چیزی که
خوشایند و دلخواه شما نبود.

قُلُوبُنَا غُلْفٌ: دل های ما در حجاب
است، سخنان تو برای ما قابل
فهم نیست.

لَعَنَهُمُ اللَّهُ: خداوند آنان را از رحمت
خود دور ساخته است.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا

تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ

تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾ ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ

وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ

بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتوكُمْ أُسْرَى تَقْدُوهُمْ وَهُوَ

مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفْتُمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ

وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ

الْأَخْزَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى

أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا لِلَّهِ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُولَئِكَ

الَّذِينَ اشْتَرَوْا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ

الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى

الْكِتَابَ وَقَفَيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى

ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُّسِ أَفَكُلَّمَا

جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ

فَفَرِّقْنَا كَذَّبْتُمْ وَفَرِّقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا

غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا: [با نوید دادن بعثت پیامبر اکرم ﷺ و هجرت او به مدینه] در پی پیروزی بر کافران بودند.

مَا عَرَفُوا: آن چه را که می شناختند.

يَسْأَلُ مَا اسْتَرْوَا بِهِ أَنْفُسَهُمْ: چه بد بهایی است که خود را بدان فروختند!

بَغْيًا: از سررشک و حسادت؛ از سر برتری جویی و زیاده خواهی و ستمگری.

بَاءً وَيَغَضِبُ عَلَى غَضَبٍ: بازگشتند در حالی که به خشم الهی به دنبال خشم دیگر گرفتار شدند.

مُهِينٌ: خفت بار، خوارکننده.

بِمَا وَرَاءَهُ: به کتاب های آسمانی بعد از آن [انجیل و قرآن]؛ به غیر آن.

الْبَيِّنَاتِ: دلایل روشن، معجزات.

اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ: گوساله را [به خدایی] گرفتید.

إِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ: از شما پیمان [محکم] گرفتیم.

أَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ: دل هایشان از عشق گوساله سیراب شده بود.

يَسْأَلُ: چه بد است آن چه...

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ **يَسْأَلُ مَا اسْتَرْوَا بِهِ أَنْفُسَهُمْ** أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩٠﴾ **وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُوْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾** **وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾** **وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ يَسْأَلُ يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيْمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾**

خَالِصَةً: خالص از عذاب و خواری؛
خاص، ویژه.

مِنْ دُونِ النَّاسِ: به جز مردم دیگر.
فَتَمَتُّوا: پس آرزو کنید.

بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَهُمْ: به واسطه اعمالی
که پیش فرستاده‌اند.

لَتَجِدَنَّاهُمْ: قطعاً آنان را می‌یابی،
می‌دانی و می‌بینی.

أَحْرَصَ: حریص‌ترین.

حَيَوتِهِمْ: زندگانی [ناچیز دنیا].

يَوْمَ أَحَدَهُمْ: هریک از آنان دوست
می‌دارد؛ آرزو می‌کند.

لَوْ يَعْمُرُ: کاش عمر داده می‌شد، کاش
عمر می‌کرد.

أَلْفَ سَنَةٍ: هزار سال.

مُزَحَّزَجِهِ: دورکننده‌اش.

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ: تصدیق‌کننده
کتاب‌های آسمانی پیش از خود.

بُشْرَى: مزده، مایه بشارت.

بَيِّنَاتٍ: روشن.

أَوْ كَلَّمَا: و آیا هرگاه.

عَاهِدُوا عَهْدًا: پیمانی بستند.

نَبَذَهُ: آن پیمان را می‌شکنند.

فَرِيقٌ: گروهی.

نَبَذَ: دور می‌افکند.

وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ: پشت سرشان.

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً

مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَتُّوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

﴿٩٤﴾ وَلَنْ يَتَمَتَّوهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾ وَلَتَجِدَنَّاهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ

وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوْمَ أَحَدَهُمْ لَوْ يَعْمُرُ أَلْفَ سَنَةٍ

وَمَا هُوَ بِمُزَحَّزَجِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعْمَرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ

بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجَبْرِيلَ فَإِنَّهُ

نَزَّلَهُ وَ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾ مَنْ كَانَ عَدُوًّا

لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ

عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾ وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾ أَوْ كَلَّمَا عَاهِدُوا

عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

﴿١٠٠﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ

لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَانَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾